



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, проспект Перемоги, 10, тел. (044) 486-24-42, факс (044) 236-10-49, ministry@mon.gov.ua

від 18.12.13 № 1/9-887

На № _____ від _____

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

Кримський республіканський, обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, Київський університет імені Б. Грінченка, Інститут післядипломної освіти Севастопольського міського гуманітарного університету

Про методичні рекомендації щодо проведення Всеукраїнського культурологічно-виховного проекту «Десять визначних місць України»

Надсилаємо для практичного використання підготовлені Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти методичні рекомендації щодо проведення культурологічно-виховного проекту «Десять визначних місць України».

Просимо довести їх до відома керівників навчальних закладів та педагогічних працівників.

Рекомендації будуть розміщені на сайті Інституту інноваційних технологій і змісту освіти www.iitzo.gov.ua

Додаток на 3 арк.

Заступник Міністра

Б. М. Жебровський

Додаток
до листа Інституту інноваційних
технологій і змісту освіти
від _____ 2013 № _____

Методичні рекомендації щодо проведення культурологічно-виховного проекту «Десять визначних місць України»

Одним з основних завдань сучасної освіти, визначених **Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року**, є побудова ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення морально-духовного, культурного розвитку дітей та молоді, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу.

Пріоритетним напрямом виховання дітей та молоді є патріотичне виховання, яке передбачає формування та розвиток духовності молоді, соціально значущих цінностей, громадянськості й патріотизму, формування високих моральних цінностей, етнічної та національної самосвідомості, любові до рідної землі, держави, визнання духовної єдності всіх регіонів України.

Основними документами у сфері освітньої політики щодо патріотичного виховання підростаючого покоління є наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України від 21.10.2013 № 1453/716/997 **«Про затвердження Програми патріотичного виховання учнівської та студентської молоді в навчальних закладах України»**, програма **«Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»**.

Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти запроваджено культурологічно-виховний проект *«Десять визначних місць України»*.

Метою проекту є популяризація культурного розмаїття, історичної спадщини України; формування історичної пам'яті підростаючого покоління; забезпечення духовної єдності поколінь через активні форми і методи навчання та виховання. Проект передбачає відвідування учнями протягом їх навчання у школі визначних історичних та культурних місць України.

У формуванні історичної пам'яті молодого покоління чи не найважливішу роль відіграє **духовна складова**. **Християнські** цінності, моральні та духовні ідеали є незамінними орієнтирами у системі виховання. Величні та всесвітньо відомі архітектурні комплекси Софіївський собор, Києво-Печерська Лавра, Андріївська та Кирилівська церкви, Спасо-Преображенський Мгарський монастир, Свято-Успенська Почаївська Лавра як центри релігійного життя та духовної культури є найкращим матеріальним відображенням зазначених ідеалів. Відвідування християнських святинь сприятиме формуванню високих духовних цінностей у підростаючого покоління.

Середньовічний період історії України для багатьох школярів залишається складним для вивчення, адже він не наповнений славетними подіями та постатями, як період Київської Русі чи козаччини, однак ми маємо цілий ряд надзвичайно цікавих архітектурних споруд, таких як Середньовічна

фортеця Чембало (м. Балаклава), Бережанський замок XVI-XVIII, замки Волині, Національний заповідник «Замки Тернопілля», які є свідками «латентного» періоду державності, прикладом абсолютно іншої моделі соціальних відносин. Розуміння особливостей середньовічної історії України допоможе правильно осягнути особливості та значимість кожного періоду у розвитку нашої держави.

Військова доблесть та слава завжди є непохитним приводом гордості за своїх пращурів. Пам'ять про величні події зберігають свідки героїчної історії українського народу Кам'янець-Подільська фортеця, Національний заповідник «Хортиця», фортеця Кодак, меморіальний комплекс «Малахів Курган», меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни».

Якісно новий етап українського національного відродження відноситься до XIX ст., коли козацька старшина та вищі прошарки українського суспільства перестали бути виразниками національної ідеї і ця функція перейшла до простого народу. Звичайні люди стали джерелом натхнення тогочасних поетів, письменників, етнографів тощо. Ареною цих процесів стала територія центральної України, де народився та виріс Т. Г. Шевченко, М. В. Гоголь та багато інших відомих українських культурних і національних діячів. У цьому переконуєшся, відвідавши Гоголівські місця, Шевченківський заповідник у Каневі, музей-заповідник І. К. Карпенка-Карого «Хутір Надія», Художньо-меморіальний музей І. Ю. Рєпіна.

Садово-паркове мистецтво як синтез різних мистецтв є яскравим втіленням картини світу. Паркова культура найбільшою мірою відображає взаємозв'язок між природою, людиною, культурою, історією та ціннісне ставлення людини до світу. Розвиток паркової культури в Україні представляють Національний дендрологічний парк «Софіївка», Державний дендрологічний парк «Тростянець», Державний дендрологічний парк «Олександрія» та інші. Саме в таких місцях природа виступає об'єктом наукового пізнання та є відображенням досягнень в області ландшафтної архітектури.

Знайомство з образотворчим мистецтвом, архітектурою різних історичних періодів поглиблює і спрощує розуміння школярами історичних процесів, що відбувались в Україні.

*За результатами громадського обговорення культурологічно-виховного проекту визначено **перелік десяти визначних місць України:***

ансамбль історичного центру м. Львова (Палац Потоцьких, Високий Замок);

«Золоте кільце» Полтавщини (Гоголівські місця, Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Спасо-Преображенський Мгарський монастир);

Меморіальний комплекс пам'яток оборони міста Севастополя 1854-1855 рр., 1941-1944 рр. «Малахів курган»;

Національний дендрологічний парк «Софіївка», м. Умань, Черкаська обл.;

Національний заповідник «Замки Тернопілля» (Збарзький, Тернопільський (Старий), Ягільницький замки, Вишнівецький палацовий комплекс, замок Гольських (м.Чортків);

Національний заповідник «Софія Київська», Києво-Печерська лавра;

Національний заповідник «Хортиця», м. Запоріжжя;

Південний берег Криму (Ханський, Лівадійський, Воронцовський, Масандрівський палаци, Бахчисарайський фонтан, «Ластівчине гніздо»);

Свято-Успенська Почаївська Лавра, Тернопільська обл.;

Шевченківський національний заповідник у м. Каневі.

Визначні місця є потужним навчальним середовищем, у якому учні встановлюють безпосередній зв'язок з тим, про що дізнались під час навчання. На екскурсіях, вони мають можливість поєднати відомі факти з новою інформацією, поглибити свої знання та емоційне сприйняття історичних і культурних подій України.

Рекомендуємо забезпечити відвідування визначних місць учнями загальноосвітніх навчальних закладів протягом навчання у школі, залучати до проведення екскурсій вихованців гуртків туристсько-краєзнавчого, історичного спрямування.

Формами ознайомлення з визначними місцями можуть бути: організація віртуальних екскурсій; створення презентацій, проектів; проведення семінарських занять; дослідницько-пошукова робота.

Обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти рекомендуємо передбачити в програмах підвищення кваліфікації заступників директорів, педагогів-організаторів, педагогів, які викладають суспільно-гуманітарні дисципліни, питання культурного розмаїття, регіональних особливостей історичної спадщини України в рамках відвідування визначних місць України.

Вважаємо за доцільне запровадити подібні проекти на місцевому рівні та визначити 10 місць кожного регіону, які мають особливу історичну, культурну, духовну цінність, для відвідування учнями навчальних закладів.

Презентаційні матеріали проведення культурологічно-виховного проекту «Десяти визначних місць України» розміщено на сайті Інституту інноваційних технологій і змісту освіти www.iitzo.gov.ua